

Εκπροσώπηση των στρατιωτικών. Η πτυχή του στρατιωτικού συνδικαλισμού.

Οι επί πολλά χρόνια διαδραστικές επαφές του έλληνα στρατιωτικού με συνάδελφους από διάφορα κράτη, στα πλαίσια αποστολών του ΝΑΤΟ ή ακόμα και κατά την διάρκεια μεταθέσεων στο εξωτερικό (ΕΕ), τον έκανε κοινωνό νέων μεθόδων και πρακτικών επίλυσης προβλημάτων των στρατιωτικών (εφαρμογής των χωρών φιλοξενίας). Ζητήματα τα οποία σε εθνικό επίπεδο χρόνιζαν αδικαιολόγητα χωρίς να προτάσσονται επαρκείς εξηγήσεις αυτής της στασιμότητας - ειδικά σε μια εποχή όπου τα οικονομικά της χώρας μας ανθούσαν - σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες αποτελούσαν μακρινή ανάμνηση. Η ιδέα πως εν μέρει είναι άλλος ο σκοπός και τα καθήκοντα της στρατιωτικής γραφειοκρατίας και άλλο θέμα η ρύθμιση των εργασιακών / μισθοδοτικών θεμάτων που αφορά εν προκειμένω το σύνολο των στρατιωτικών, έμοιαζε ως ρηξικέλευθη αλλαγή. Ο στρατιωτικός συνδικαλισμός, έμελλε ως όρος να αμφισβητηθεί, για το αν έχει θέση στις τάξεις του στρατεύματος. Διάφορες συμπεριφορές (δεν θα εξεταστούν εδώ) καταδείκνυαν ότι έπρεπε να διασφαλιστούν τα στεγανά του στρατεύματος απέναντι στον “παρασιτικό” συνδικαλισμό. Συνδέθηκε εκ των προτέρων (ίσως όχι και άδικα) με τις παθογένειες του συνδικαλισμού στην ελληνική πολιτική και κοινωνική πραγματικότητα. Καιροσκοπισμός, αλλοτρίωση του σκοπού του στρατιωτικού, τροχοπέδη στις αποφάσεις της Διοίκησης, προσπάθεια συνδιοίκησης και μέσο προσωπικής προβολής ήταν μόνο μερικοί από τους συνειρμικούς παραλληλισμούς που γεννούσε στις σκέψεις των πολέμιών του. Τέλος, η έλλειψη(;) νομοθετικού πλαισίου ερμηνεύτηκε ως απαγόρευση της σχετικής έκφρασης.

Ποια ήταν όμως η νομική πραγματικότητα; Από συνταγματικής σκοπιάς, σύμφωνα με το άρθρο 23 § 1 Σ., η συνδικαλιστική ελευθερία προστατεύεται μέσα στα όρια του νόμου. Σε συνέχεια του ίδιου άρθρου 23 § 2β Σ., οι στρατιωτικοί, τα στελέχη των σωμάτων ασφαλείας, περαιτέρω απαγορεύεται να ασκήσουν το αναγνωρισμένο δικαίωμα (για τους άλλους δημόσιους υπαλλήλους) της απεργίας, σε οποιαδήποτε του μορφή. Κατά συνέπεια ο συνδικαλισμός στον στρατό δεν απαγορεύεται από το Σύνταγμα μας. Μόνο ίσως κώλυμα αποτελούσε η μη νομοθετική του ρύθμιση. Γεγονός το οποίο, μέσω της πρακτικής δια της παραλείψεως νομοθέτησης του σχετικά απαραίτητου νόμου, περιόριζε αντισυνταγματικά το δικαίωμα της συνδικαλιστικής ελευθερίας των στρατιωτικών. Επιπρόσθετα η ΕΣΔΑ (Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου) στην οποία έχει προσχωρήσει η Ελλάδα αλλά και η ΕΕ μέσω του άρθρου 6 § 2 ΣΕΕ. της συνθήκης της Λισσαβώνας, προβλέπει ρητά σύμφωνα με το άρθρο 11 (της ΕΣΔΑ) την συνδικαλιστική ελευθερία χωρίς να την περιορίζει κατά ιδιότητα ή κλάδο. Πρέπει να τονιστεί πως η ανωτέρω προσχώρηση της ΕΕ στην ΕΣΔΑ προσέδωσε στην τελευταία χαρακτήρα συνταγματικής ισχύος σε επίπεδο ευρωπαϊκού δικαίου. Μπορούσαν συνεπώς οι στρατιωτικοί και μέσω απλής προδικαστικής παραπομπής ενώπιον του ΔΕΕ (Δικαστήριο της ΕΕ) - χωρίς να χρειάζεται να

εξαντλήσουν τα εσωτερικά ένδικα μέσα - να επιτύχουν την νόμιμη σύσταση συνδικαλιστικού φορέα. Το κοινοτικό κεκτημένο τους παρέιχε όλα τα νομικά εφόδια.

Γιατί όμως να συσταθεί συνδικαλιστικός φορέας στον στρατό; Ποια η αναγκαιότητα; Δεν προστατεύονται επαρκώς τα δικαιώματα των στρατιωτικών; Αναγνωρίζεται η υπηρεσιακή τους προσπάθεια και ανταμείβεται σύμφωνα με όρους σεβασμού της προσωπικότητάς τους; Μεταφέρονταν, μέχρι εχθές, επαρκώς τα προβλήματα και οι προβληματισμοί των στρατιωτικών στην πολιτική Ηγεσία; Σε κάθε περίπτωση πληθώρα συλλογισμών μπορούν να προστεθούν, οι οποίες να δικαιολογούν την ανάγκη των εν ενεργεία Υπαξιωματικών και Αξιωματικών να προσέρχονται να εγγραφούν προκειμένου δια της συμμετοχής να εκφράσουν την στήριξή τους σε μια προσπάθεια η οποία θα αποδώσει συλλογική φωνή και δυνατότητα πρόσβασης στους χώρους λήψεως αποφάσεων, με την ελπίδα αυτή η φωνή να εισακουστεί από ευήκοα ώτα, ο φορέας ή οι φορείς των οποίων θα συνδράμουν με ορθολογικό τρόπο στην εξέταση του δικαίου ή μη χαρακτήρα των αιτημάτων - παραπόνων των στρατιωτικών. Πόσο παράλογο ακούγεται λοιπόν το αίτημα των στρατιωτικών, να έχουν το δικαίωμα μέσω εκλεγμένων αντιπροσώπων να συσχεφθούν με τους φορείς της ανώτατης στρατιωτικής και πολιτικής Ηγεσίας κάνοντας χρήση της διαβούλευσης, να αναζητήσουν λύσεις σε καίρια προβλήματα που ταλανίζουν την καθημερινότητα τους αλλά και να οραματιστούν και να υλοποιήσουν από κοινού με μεθοδευμένα, έστω και αργά βήματα, τις κατά το δυνατό εκείνες συνθήκες που θα διαμορφώσουν το ηθικό του στρατεύματος του μέλλοντος; Μήπως στις προηγμένες ευρωπαϊκές δημοκρατίες δεν λαμβάνουν χώρα παρόμοιες διαδικασίες; Μήπως αυτό είναι ένα πείραμα που δεν ταιριάζει στην ελληνική στρατιωτική πραγματικότητα; Η απάντηση που μας ενδιαφέρει είναι ότι οι κορπορατιστικές ιδέες και διαδικασίες - κυρίως στον προηγμένο βορρά - εφαρμόζονται με επιτυχία επί δεκαετίες. Η εισαγωγή και αυτού του συστήματος στον ελληνικό νομικό πολιτισμό όπως τόσα άλλα που υιοθετήθηκαν στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης της χώρας, μοιάζει μονόδρομος για ένα κράτος που θέλει να ονομάζεται πολιτισμένο. Διαδικασίες πατερναλισμού, οι οποίες εφαρμόζονταν στο παρελθόν δεν έχουν πλέον βιώσιμη εφαρμογή καθώς οι συνθήκες της σύγχρονης εποχής είναι πολύ διαφορετικές τόσο στο επίπεδο του μορφωτικού επιπέδου όσο και στο εκτεταμένο εύρος των αντικειμενικών προβλημάτων που μαστίζουν τον σύγχρονο στρατιωτικό. Αμφότερα έγιναν αντιληπτά ήδη από τον νομοθέτη, ο οποίος και προέβη σε νομοθετικές μεταρρυθμίσεις εισάγοντας σχετικά πρόσφατα τον στρατιωτικό συνδικαλισμό στην ελληνική έννομη τάξη, κόντρα στα κραταιά ήθη που επικρατούσαν επί δεκαετίες.

Κάποιοι γραφειοκράτες (και δεν θα είναι λίγοι), παρά τον νόμο δεν στέκονται με ενθουσιασμό απέναντι σε αυτό το προϊόν της νεοεισαχθείσας μετανεωτερικότητας. Άλλοι πάλι θα πουν με στόμφο πως το στράτευμα έχει φυσική Ηγεσία και δεν χρειάζεται η διαμεσολάβηση αιρετών στρατιωτικών. Σκοπός του συνδικαλισμού δεν είναι να υποκαταστήσει την φυσική Ηγεσία επ' ουδενί. Αλλά να παράσχει εκείνη την

πληροφόρηση αλλά και την παροχή έτοιμων νομικά και υλικοτεχνικά προτάσεων οι οποίες θα παρουσιάσουν διεξόδους σε χρόνια αδιέξοδα. Με συνέπεια η ίδια η Υπηρεσία να εξοικονομεί πόρους και να λαμβάνει κατά άμεσο τρόπο γνώση τόσο του υφιστάμενου προβλήματος όσο και του προτεινόμενου οδικού χάρτη για τον απεγκλωβισμό από το πρόβλημα. Είναι αναμενόμενο να χρειαστεί αρκετός χρόνος ώστε να μεταβληθεί η υφιστάμενη κουλτούρα σκέψης και να διαμορφωθεί μέσω της πρακτικής μια νέα διαδικασία επίλυσης των προβλημάτων. Ίσως, εν αναμονή των πρώτων απτών αποτελεσμάτων οι διαφωνούντες να αντιληφθούν τα πολλαπλά οφέλη που μπορούν να κατανεμηθούν σε ολόκληρο το προσωπικό του στρατεύματος.

Πως όμως λειτουργεί ο συνδικαλισμός στο στράτευμα; Πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις και ποια αιτήματα θα πάρουν επίσημη μορφή μέσω της όχλησης της Ηγεσίας (πολιτικοστρατιωτικής); Σε πρώτο βαθμό υπάρχουν οι στρατιωτικές περιφέρειες και οι στρατιωτικές περιφερειακές ενότητες, στις οποίες και μόνο μπορούν να εγγραφούν οι στρατιωτικοί κατά νομό ή περιφέρεια (όπου έχει συσταθεί). Από αυτό το σημείο δια ζώσης ή ηλεκτρονικά / τηλεφωνικά ερχόμενοι σε επαφή με το ΔΣ των πρωτοβάθμιων σωμάτων αναφέρουν τα προβλήματά τους και αναζητούνται λύσεις σε επίπεδο φρουράς. Εάν πρόκειται για προβλήματα που άπτονται ρύθμισης από την πολιτική Ηγεσία ή έχουν καθολικό χαρακτήρα, τότε το ΔΣ απευθύνεται στο δευτεροβάθμιο σώμα και αυτό με την σειρά του συγκεντρώνοντας διαρκώς από όλη την Ελλάδα ανάλογα αιτήματα, μέσω της εσωτερικής διαβούλευσης τα αξιολογεί και τα αναθέτει ως έργο στον αρμόδιο εσωτερικό τομέα για επεξεργασία και παρασκευή ολοκληρωμένης πρότασης προς την Ηγεσία. Είναι ξεκάθαρο πως δεν μπορεί να γίνει κατάχρηση της διαδικασίας για να προωθηθούν αιτήματα που εμπεριέχουν πρόδηλη αλαζονεία. Η ορθολογικότητα και η αξιολόγηση είναι αρχές σε αυτό το επίπεδο της διαβούλευσης.

Πως διασφαλίζεται όμως η επιρροή του συνδικαλισμού ώστε να προωθήσει επιτυχώς τα εργασιακά συμφέροντα των στρατιωτικών; Ποια όπλα έχει στην διάθεσή του; Καταρχήν ο κυριότερος πόρος των στρατιωτικών ενώσεων είναι η δημόσια συμπάθεια του εγχειρήματος και η προσέλευση των στρατιωτικών για εγγραφή και στήριξη τους. Το αθροιστικό μέγεθος των μελών των ενώσεων υπέχει ζωτικό ρόλο αφού η ικανοποιητική αντιπροσώπευση αποτελεί τον “πνεύμονα” που θα μας επιτρέψει να διανύσουμε την απαραίτητη απόσταση ώστε να εισακουσθούμε με απώτερο σκοπό την εξεύρεση ουσιαστικής λύσης κάθε προβλήματος. Μία δράση με την έννοια της διαρκούς προώθησης των συμφερόντων των στρατιωτικών, γίνεται μέσω της ενημερώσεως τόσο της στρατιωτικής γραφειοκρατίας όσο και των θεσμικών ομάδων της Βουλής (κόμματα, επιτροπές) αλλά και του ελληνικού λαού μέσω του Τύπου. Η διαβούλευση επίσης αποτελεί σημαντικό παράγοντα. Οι παραπάνω ενέργειες είναι καθόλα νόμιμες στα πλαίσια της συνδικαλιστικής ελευθερίας. Άλλωστε οι στρατιωτικοί συνδικαλιστές έχουν βασικούς περιορισμούς, με βάση τους οποίους δεν πρόκειται ποτέ να απειληθεί η

πειθαρχία και η τάξη στο στράτευμα και να τους δοθεί η δυνατότητα να χτίσουν καριέρα στα πλαίσια του συνδικαλισμού. Ο πρώτος περιορισμός είναι η συνταγματική απαγόρευση πρόσκλησης σε απεργία ως μέσω πίεσης για την προώθηση των αιτημάτων των στρατιωτικών. Ο άλλος περιορισμός είναι η ύπαρξη ενός αυστηρού ΣΠΚ (Στρατιωτικός Ποινικός Κώδικας) ο οποίος περιορίζει ακόμα περισσότερο την ανεξέλεγκτη δράση. Συνεπώς όποιος ασχολείται ενεργά με τον συνδικαλισμό με επιδίωξη το κοινό καλό των συναδέλφων του - τουλάχιστον αυτή την μεταβατική εποχή της προσαρμογής στα νέα δεδομένα που επέφερε η θεσμοθέτηση του συνδικαλισμού στις τάξεις του στρατεύματος κόντρα σε διαμορφωμένα ήθη - το κάνει με προσωπικό κόστος και φθορά, ενώ είναι υποχρεωμένος να αποδεικνύει διαρκώς πως δεν διακατέχεται από το “τεκμήριο της ενοχής” και ο σκοπός που υπηρετεί δεν ομοιάζει με την εμπειρία της συνδικαλιστικής ελευθερίας που απολαμβάνουν οι συνδικαλιστές εκτός στρατεύματος. Αν και πολλοί συνάδελφοι συνδικαλιστές αρνούνται αυτόν τον όρο για τον εαυτό τους προς αποφυγή του παραλληλισμού τους με παρόμοιους θεσμούς εκτός στρατεύματος, δεν μπορούμε παρά να κάνουμε χρήση του όρου, μιας κι έτσι μας χαρακτηρίζει ο νόμος. Είναι το κόστος που επιφυλάσσει η ορολογία και οι συνειδησιακοί συνειρμοί που επιφέρει στους τρίτους αλλά πολλές φορές και σε εμάς τους ίδιους.

Από την σύντομη ιστορική διαδρομή του στρατιωτικού συνδικαλισμού στην χώρα μας, χρίζει επισήμανσης η διαπίστωση πως δεν υπάρχουν καλοί και λιγότερο καλοί στρατιωτικοί συνδικαλιστές αλλά υπό δεδομένες συγκυρίες πόσο παραγωγικοί μπορεί να γίνουν. Στα πλαίσια της υποχρέωσης που ανέλαβαν καλούνται άοκνα να υπηρετήσουν τον θεσμικό τους ρόλο, ο οποίος λειτουργεί με γνώμονα τις ανάγκες του στρατεύματος τόσο κατά τόπους σε πρώτο βαθμό όσο και σε επίπεδο επικράτειας σε δεύτερο βαθμό. Τα όποια οφέλη επιτύχουν αφορούν το σύνολο και όχι φίλα προσκείμενες ομάδες. Καλείται ο κάθε στρατιωτικός να τους οχλεί για τα θέματά του και να τους στηρίζει, γιατί η προσπάθειά τους θα λειτουργήσει προς όφελός του. Δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως κάστα αλλά ως ειδικού κινδύνου ομάδα η οποία καλείται να γνωρίσει νομικά, οικονομικά, κανόνες εξωστρεφούς και επικοινωνιακής πολιτικής καθώς και άλλα απαραίτητα εφόδια ώστε να σταθεί με αξιώσεις στο ύψος των περιστάσεων. Ότι ενδιαφέρει την ΠΟΜΕΝΣ είναι οι όποιες διαφορές υπάρχουν, να αποτελέσουν βρεφικές ασθένειες, οι οποίες σύντομα να ξεπερασθούν και όλοι κάτω από την ίδια στέγη να συνεχίσουμε να προωθούμε το κοινό καλό των στρατιωτικών και των οικογενειών τους με στόχο την ανύψωση του ηθικού τους, πάντα σε αगाστή συνεργασία με τη πολιτική και στρατιωτική Ηγεσία. Πρώτιστα, αλλά και σε τελική ανάλυση ωφελημένη από την ευημερία των στρατιωτικών θα είναι η ίδια η Πατρίδα για πλείστους λόγους. Η ΠΟΜΕΝΣ λοιπόν, καλεί όλες τις ενώσεις αλλά και τους συνάδελφους να στηρίξουν την προσπάθειά μας και να συμμετάσχουν ενεργά στη διαμόρφωση της επόμενης μέρας. Οι εγγραφές στις κατά τόπους ενώσεις και ο σεβασμός στις δημοκρατικές διαδικασίες εκπροσώπησης και λήψης αποφάσεων είναι εκ των ουκ άνευ για την υγιή προώθηση του κοινού μας σκοπού.

Σημαιοφόρος (Ε) Γ. Λέντζιος ΠΝ

Τομεάρχης ΠΟΜΕΝΣ για νομικά θέματα

Μέλος ΔΣ ΕΣΠΕΑΧ

Απόφοιτος Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ

Φοιτητής τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων ΠΠ

